

Isiku kinnisesse asutusse paigutamise asjades riigi õigusabi osutamise juhend

§ 1. Juhendi eesmärk

(1) Juhend sätestab advokaadi kohustused riigi õigusabi osutamiseks, kui advokaat osaleb menetluses, mille käigus arutatakse isiku paigutamist kinnisesse asutusse tsiviilkohtumenetluse seadustikus ettenähtud korras psühhiaatrilise abi seaduse, sotsiaalhoolekandeseaduse või nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse alusel.

(2) Juhendi sätteid tuleb käsitleda praktiliste käitumisjuhistena, mille järgimine on üldjuhul kohustuslik.

(3) Advokaat võib juhendi sättest kõrvale kalduda juhul, kui ta on veendunud, et eesmärki, mida vastav säte teenib, on võimalik saavutada ka teisel viisil ning sellega ei kahjustata isiku huve. Kõrvalekaldumine ei ole lubatud, kui juhendi sätte sisuks on seadusest tulenev imperatiivne nõue.

§ 2. Advokaadi ülesanne isiku kinnisesse asutusse paigutamise asjades

(1) Advokaat peab välja selgitama kõik õiguslikud ja faktilised asjaolud, mis on olulised, et langetada otsus, kas isiku kinnisesse asutusse paigutamine on põhjendatud. Advokaat peab veenduma, et lisaks kinnisesse asutusse paigutamise põhjendatusele on tuvastatud ka isiku huvidele ja vajadustele vastav kinnise asutuse liik (psühhiaatriaigla vs hoolekandeaustus).

(2) Advokaat peab hoolitsema selle eest, et menetluse käigus ei rikutaks isiku põhi- ja menetlusõigusi. Selliste rikkumiste esinemisel peab advokaat astuma samme isiku õiguste rikkumise lõpetamiseks ja nende tagajärgede kõrvaldamiseks.

(3) Advokaat, esindades isiku huve kinnisesse asutusse paigutamise menetluses, kontrollib nii materiaalsete aluste olemasolu kui ka menetluse formaalset korda.

(4) Advokaat peab vajaduse korral koguma isiku huvides tõendeid.

§ 3. Advokaadi pädevus

Isiku kinnisesse asutusse paigutamise asjades võib osaleda advokaat, kes tunneb asjakohaseid õigusnorme ning vastavat kohtupraktikat. Lähtuvalt konkreetse asja eripäradest võib advokaat olla kohustatud omama ka mõne muu õigusvaldkonna alaseid teadmisi.

§ 4. Isiku kinnisesse asutusse paigutamise eeldused

(1) Isiku kinnisesse asutusse paigutamise eelduseks on:

1) Psühhiaatrilise abi seaduse § 11 lg 1 üheaegselt esinevad asjaolud:

1.1. isikul on raske psüühikahäire, mis piirab tema võimet oma käitumisest aru saada või seda juhtida;

1.2. haiglaravita jätmisel ohustab isik psüühikahäire tõttu iseenda või teiste elu, tervist või julgeolekut;

1.3. muu psühhiaatriline abi ei ole küllaldane.

2) Sotsiaalhoolekande seaduse § 19 lg 1 üheaegselt esinevad asjaolud:

2.1. isikul on raske psüühikahäire, mis piirab tema võimet oma käitumisest aru saada või seda juhtida;

2.2. isik on endale või teistele ohtlik, kui ta jäetakse paigutamata hoolekandeesutusse ööpäevaringset erihooldusteenust saama ja

2.3. varasemate abinõude rakendamine ei ole osutunud küllaldaseks või muude abinõude kasutamine ei ole võimalik.

3) Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse § 4 esinevad asjaolud:

3.1. Eriti ohtlike nakkushaiguste leviku tõkestamiseks võib nakkushaige nõusolekuta kohaldada talle haiglaravi, kui nakkushaige on teistele ohtlik ja ta on keeldunud ravist või rikkunud ravirežiimi.

(2) Kui advokaadi teadmise kohaselt on kinnisesse asutusse paigutamise eeldused ära langenud, taotleb advokaat võimalusel isiku kinnisesse asutusse paigutamise lõpetamist.

§ 5. Õiguste selgitamine isikule

Juhul, kui isiku tervislik seisund võimaldab, selgitab advokaat isikule tema suhtes algatatud menetluse olemust ja võimalikke tagajärgi.

§ 6. Kohustus pidada isikuga nõu ja arvestada tema seisukohtadega

(1) Advokaat kohtub isikuga enne kohtulikku ärakuulamist või seisukoha esitamist, et välja selgitada isiku enda versioon kohtule esitatud faktidest ja isiku soov.

(2) Asjaks valmistudes tutvub advokaat materjalidega ja kontakteerub vajadusel isiku lähedastega.

(3) Advokaat kohtub võimalusel isiku raviarstiga, et välja selgitada ravi senine tulemuslikkus ning isiku huvidele vastav parim lahendus.

§ 7. Isiku teavitamise kohustus

Lisaks esialgse positsiooni väljaselgitamisele kohustub advokaat isikut teavitama enda poolt tehtud toimingutest ja muudest advokaadile teatavaks saanud asjaoludest, mis mõjutavad või võivad mõjutada isiku õigusi, kohustusi või huve.

§ 8. Kaebeõiguse selgitamine

(1) Advokaat on kohustatud selgitama isikule kaebeõiguse võimalusi ja advokaadiga kontakti saamise tingimusi ja viisi.

(2) Isiku soovil koostab advokaat isiku suhtes tehtud kohtulahendi peale kaebuse. Võimalusel peab advokaat enne kaebuse esitamist nõu isikuga.

(3) Advokaat jätab kohtulahendile kaebuse esitamata üksnes juhul, kui isik ei soovi kaebuse esitamist ja advokaat ei näe perspektiivi vaidlustuse esitamiseks.

§ 9. Tõlgi kaasamise kohustus

Kui isik ei valda eesti keelt, taotleb advokaat vajadusel tõlgi kaasamist või dokumentide tõlkimist tsiviilkohtumenetluse seadustikus sätestatud alustel. Samadel alustel taotleb advokaat tõlgi kaasamist ka kurdi, tumma või kurttumma isiku puhul.